

NAPADI Osvajanje koje je za srpsku stranu bilo od strateškog značaja

Kozarac s okolicom potpuno je razoren i opljačkan, a preživjelo stanovništvo je protjerano

Samo u Kozarcu ubijeno je 1.226 Bošnjaka i Hrvata

Kozarčani su odbili da potpišu zatraženu lojalnost, što je, uz stalne tvrdnje srpske strane da u Kozarcu djeluju dobro naoružane „Zelene beretke“, bio svojevrsan alibi za srpski napad na Kozarac

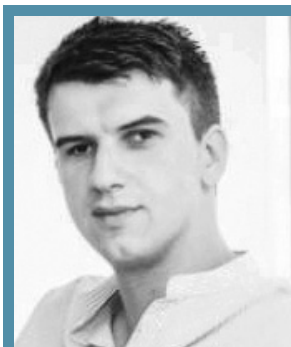
Kozarac, gradić udaljen desetak kilometara od Prijedora, nalazi se na magistralnom putu Prijedor - Banja Luka. Većinsko stanovništvo bilo je bošnjačko, a sve do 1963. godine Kozarac je imao status opštine prije nego što je ušao u sastav opštine Prijedor. Područje nekadašnje opštine Kozarac obuhvata mjesne zajednice Kozarac, Kozaruša, Kamičani, Trnopolje, Hrnici, Babići, Jakupovići i druga naseljena mjesta. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, ovo područje brojalo je oko 24.000 stanovnika.

Postavljeni ultimatum

Srpska demokratska stranka (SDS) zajedno sa JNA preuzela je vlast u Prijedoru 30. aprila 1992. godine. U periodu nakon ovog nelegalnog i nelegitimnog preuzimanja vlasti, glavnu riječ u Prijedoru imao je krizni štab opštine Prijedor. Ovo tijelo sastavljeno je od članova SDS-a i pripadnika JNA, a njime je predsjedavao dr. Milomir Stakić.

Osim Stakića, sastancima su prisustvovali: Dragan Savanović, dr. Milan Kovačević, pukovnik Vladimir Arsić, major Radmilo Zeljaja, Slobodan Kuruzović, Boško Mandić, Slavko Budimir, Simo Drljača, Rade Javorić i Mile Mutić. Krizni štab će tokom genocida nad bošnjačkim i hrvatskim narodom činiti prijedorsku vlast.

Srpska vlast pozvala je delegaciju Kozarca na pregovore o mogućnostima rješavanja novonastale situacije. Delegaciju Kozarca predvodio je komandir Stanić milicije Kozarac Osme Didović. Pozadina ovih pregovora (na kojima je bio i šef CJB Banja Luka Stojan Župljanin) bio je ustvari ultimatum postavljen Kozarčanima o predaji oružja te da se obavežu na lojalnost tzv. srpskoj republici Bosni i Hercegovini i novim vlastima u Prijedoru. Takav ultimatum delegacija Kozarca je jednoglasno odbila, na što je major Radmilo Zeljaja, načelnik štaba 43. motorizo-

Piše:
Mr. Jasmin MEDIĆ

vane brigade tzv. VRS, putem Radio Prijedora zaprijetio da će Kozarac savrniti sa zemljom ako stanovništvo ne ispuni zahtjeve srpske strane.

Sljedeći korak prijedorske vlasti, a kao odgovor na odbijanje Kozarčana da iskažu lojalnost, bio je prekid telefonske linije i uspostava blokade Kozarca 22. maja 1992. godine. Kozarčani ni nakon ovih mjera nisu prihvatili da potpišu zatraženu lojalnost, što je, uz stalne tvrdnje srpske strane da u

Kozarcu djeluju dobro naoružane „Zelene beretke“, bio svojevrsan alibi za srpski napad na Kozarac.

24. maj 1992.

Područje Kozarca i prije početka agresije na RBiH bilo je okruženo selima većinskim srpskim stanovništvom, tako da je napad srpskih snaga mogao biti, a pokazat će se i da jeste, izveden sa svih strana. Osvajanje Kozarca za srpsku stranu bilo je od strateškog značaja prvenstveno zbog uspostave koridora između Banje Luke i Prijedora, u kojima su imali vlast pod svojom kontrolom.

Napad je počeo 24. maja 1992. S obzirom na to da je imala glavnu ulogu u ovim vojnim operacijama, napad je predvodila JNA, odnosno njene jedinice preimenovali u 1. krajiški korpus tzv. VRS. Pozivajući se na izvještaj 1. krajiškog korpusa, u ovom napadu učestvovala su 6.124 oficira i vojnika. (Presuda Pretresnog vijeća u predmetu „Stakić“, paragraf 147).

Kozarčani su bili izloženi teškim granatiranjima, praćenim napredovanjem tenkova i pješadije. Već prilikom približavanja konvoja srpske vojske otvorena je vatra na kuće i kontrolne punktove, a meta je bilo civilno stanovništvo. Početno bombardovanje trajalo je više od 24 časa, da bi zatim ovo područje zaposjeli pješadija i nizparavojnih jedinica.

Slabo naoružano stanovništvo Kozarca i pored daleko vojno nadmoćnijeg agresora pružilo je nadljudski napor u toku otpora. Nakon što su srpske snage pojačale intenzitet napada u naoružanju i ljudstvu, sistematski rušeći sve pred sobom i sistematskim napadom na civile, veliki broj civila uputio se prema planini Kozari, odakle će jedna manja grupa neuspješno pokušati osloboditi Kozarac.

U potrazi za spasom, a nakon neuspjelog pokušaja oslobađanja Kozarca, veliki broj civila predao se agresorskim snagama. Razlog tome je i činjenica da je sa-

mo tokom trodnevnog napada na Kozarac ubijeno više od 800 civila (Presuda Pretresnog vijeća u predmetu „Župljanin i Stanić“, paragraf 532).

Žene i djeca

Nakon predaje, žene i djeca odvedeni su u koncentracijski logor Trnopolje, a muškarci u koncentracijski logor Keraterm i Omarsku. Već pripremljeni za nespješno stanovništvo opštine Prijedor, kroz ova tri logora proći će više od 31.000 Bošnjaka i Hrvata. (Presuda Pretresnog vijeća u predmetu „Stakić“, paragraf 473)

Posljedice genocida u Kozarcu - ubijeno je oko 1.226 Bošnjaka i Hrvata (podatak sa spomen-obilježja u Kozarcu), od kojih mnogi još nisu ekshumirani. Ovaj gradić s okolicom potpuno je razoren i opljačkan, a preživjelo stanovništvo je protjerano.

(Autor je Prijedorčanin i magistar historije, inače, autor i knjige „Genocid u Prijedoru“)

Apel Instituta za istraživanje genocida Kanada

Autoriteti opominju svijet

Danas, 23 godine poslije genocida u Prijedoru, više od osamdeset istaknutih akademskih, kulturnih, istraživačkih i političkih svjetskih autoriteta, članova Internacionalnog ekspertnog tima Instituta za istraživanje genocida, Kanada, povodom 31. maja, Svjetskog dana bi-

jelih traka, opominju svijet da su prijedorske bijele trake simbol genocida, jer bolno sjećaju na vremena kada su Jevreji bili prisiljeni da nose Davidovu zvijezdu u Drugom svjetskom ratu.

Prijatelji istine i pravde i ovog 31. maja nosit će bijele trake oko ruke kako bi pod-

„ Među ostalim, potpisnici apela su prof. dr. Frensis Bojl (Francis Boyle), prof. dr. Marko Atila Hoare (Attila), Florens Hartman (Florence Hartman), reisu-l-ulema Husein ef. Kavazović, akademik Ejup Ganić, Isnam Taljić, Avdo Huseinović, dr. Mustafa Cerić, prof. dr. Franjo Topić, prof. dr. Kasim Trnka, akademik prof. dr. Esad Duraković, akademik Omer Ibrahimagić... „

„ Svjetski autoriteti posebno pozivaju odbornike Skupštine grada Prijedora iz bošnjačkog naroda da iskoriste svoje odborničko pravo, ali i ljudsko i moralno, i zatraže stavljanje na dnevni red Skupštine zahtjev za izgradnju spomenika posvećenog nedužno nastradaloj djeci Prijedora „

sjetili na brutalna ubistva, mučenja i protjerivanja prijedorskih Bošnjaka

Svjetski autoriteti podsjećaju svjetsku javnost da su genocid i drugi oblici zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava na području opštine Prijedor trajali kontinuirano u periodu 1992.-1995. U Prijedoru je izvršen masovni zločin genoci-

da, kulturocida, ekocida, etnocida, urbicida, elitocida; masovno, namjerno, organizovano ubijanje, protjerivanje, silovanje prije svega, Bošnjaka, a zatim i Hrvata.

Pozivaju sve prijatelje istine i pravde u svijetu da obilježe Međunarodni dan bijelih traka, 31. maj. Nosite oko ruke bijele trake, koje nisu samo simbol sjećanja

Piše:
Profesor Emir RAMIĆ

na progon nego i znak trajne borbe protiv fašizma koji još nije pobijeden u Prijedoru i BiH. Više od dvadeset godina poslije tih strašnih zločina, diskriminacija i najgrublje kršenje ljudskih prava i sloboda nastavlja se drugim sredstvima.

(Autor je direktor Instituta za istraživanje genocida, Kanada)

Elitocid

Elitocid u Prijedoru, zločin nesagledivih razmjera, oličen je u masovnom, organizovanom, namjernom uništavanju prijedorske intelektualne elite. Cilj je bio totalno istrijebiti nespješnu elitu i inteligenciju u Prijedoru. Prijedorski intelektualci ubijeni su samo zato što su svojim intelektom i duhovnošću odavali svoju unutrašnju smirenost, što su nas nekada učili da budemo pametni, razumni, pismeni, kulturni, dostojanstveni i hrabri, što su nas učili da ne mrzimo, što su bili biseri ljudskog uma.